Etické prázdniny

08.07.2026
MVDr. Veronika Grymová

Cestovatelům po exotických zemích se nabízí celá řada pozoruhodných atrakcí umožňujících blízký kontakt se zvířaty. Tyto aktivity jsou u turistů velmi populární, protože slibují neobvyklý zážitek vybočující z běžné plážové rutiny. Kdo by nechtěl prožít trek na slonech, zaplavat si s delfíny, nebo si udělat selfie s tygrem?

Poučeného turistu ale napadne, jestli je to pro všechny zúčastněné skutečně tak prázdninově pohodové, jak to vypadá. A ono to opravdu tak pohodové není.

Exotická zvířata nejsou domestikovaná. Zpravidla baví turisty za cenu toho, že byla v raném věku oddělena od matky a intenzivně cvičena i za použití velmi brutálních metod. Narozdíl od domestikovaného psa, kterého skutečně baví svému pánovi předvádět různé triky, sloni nebo tygři vykonávají požadované povely více ze strachu z trestu, než kvůli očekávané odměně. Ostatně ani triky za odměnu by to příliš nevylepšily: například sloni jsou velmi inteligentní a sociálně žijící zvířata, a vytržení z jejich přirozeného života ve stádě se svými normálními sociálními interakcemi je pro ně velmi traumatizující. Sloni jsou také sice silní, ale neuzpůsobení k nošení břemen: těžká sedla jim způsobují otlaky, deformity páteře, a bolesti zad a kloubů.

Podobně to platí i pro delfíny držené v turistických resortech pro společné plavání s lidmi. Bazény pro ně nejsou přirozené prostředí. Protože se ve vodě orientují echolokací, působí na ně neustálá ozvěna od betonových stěn bazénu stejně, jako kdyby člověk trávil celý život vedle pracující sbíječky, se zcela shodnými neblahými důsledky pro jejich psychiku. Aby nervózní a vystresovaní delfíni lidi nepokousali, mívají vytrhané zuby. Běžná jsou u nich i poranění kůže od lidských nehtů či šperků. Zranění se jim navíc kvůli stresu z nepřirozeného prostředí špatně hojí.

Neštěstím pro zvířata je i ichtyopeeling, známý jako fish spa, kdy návštěvník ponoří nohy do akvária a malé rybky mu oždibují z nohou zrohovatělou kůži. Ryby jsou nuceny žít v malých přeplněných akváriích a zpravidla nejsou dostatečně krmeny, aby je hlad nutil se o to usilovněji věnovat turistovi bažícímu po atraktivním zážitku. Fish spa by neměly podstupovat osoby, které užívají nějaké léky, aby účinné látky z léčiv nepříznivě nepůsobily na rybí „zaměstnance“ těchto salónů. Toto doporučení se samozřejmě nikde nedodržuje a ani dodržovat nemůže, protože prakticky neexistuje Evropan nebo Američan, který by nebyl něčím medikován: hormonální antikoncepce, statiny, betablokátory, analgetika…

Některé organizace nabízejí zvířecí atrakce s tím, že jde o „zachráněné sirotky“, kdy zisk z těchto aktivit má připadnout na financování ochrany divoké přírody. Toto je velmi sporné, protože nejenže to stále znamená nutit zvířata k nepřirozenému chování, ale navíc je to v mnoha případech pouze legenda, a jde ve skutečnosti o čistě komerční záležitost.

Jednoduché to nemusí být ani u domestikovaných zvířat, jako jsou koně a velbloudi sloužící k turistickým vyjížďkám. V mimoevropských zemích nebývá pohoda zvířat a jejich ochrana před týráním vnímána tak citlivě jako u nás. Zvířata jsou často přetěžována a nucena tvrdě pracovat bez dostatečného odpočinku.

Jak tedy najít aktivitu spojenou se zvířaty, která by je zároveň nepoškozovala? Vyhledávejte atrakce s uznávanou mezinárodní certifikací. Nejrespektovanější autoritou je GSTC (Global Sustainable Tourism Council), který definuje kritéria pro udělování národních certifikačních značek udržitelného turismu (hledejte „GSTC approved“). Tyto certifikace mohou mít i hotely provozované udržitelným způsobem: využívající obnovitelné zdroje energie a místní suroviny, nepoužívající plasty, úsporně hospodařící s vodou

atd. Významnými certifikacemi jsou například Travelife, Fair Trade Tourism, Green Key, Biosphere Responsible Tourism nebo Blue Flag (pro mořské ekosystémy). Specificky aktivit zahrnujících zvířata se týká certifikace Global Federation of Animal Sanctuaries (GFAS). Pokud aktivita certifikaci nemá, stále může být eticky přijatelná: důležité je, aby ochrana zvířat byla jejím primárním cílem, aby neobsahovala žádný přímý kontakt člověka se zvířaty, a návštěvníci pozorovali přirozeně se chovající zvířata v jejich domácím prostředí. Příkladem mohou být výlety do přírodních rezervací nebo certifikovaných záchranných center s profesionálním průvodcem, který návštěvníkům poskytne odborně fundovaný a zároveň poutavý výklad o místním přírodním bohatství. Mohu dosvědčit z vlastní zkušenosti, že setkání s volně žijícím zvířetem v jeho vlastní domovině je mnohem více vzrušujícím zážitkem, než selfie se zlomeným tvorem odevzdaně očekávajícím konec svých nedůstojných dnů v zábavním parku.

MVDr. Veronika Grymová

Fotografie

Fotografování s papoušky. Při bližším pohledu je vidět, že ptáci mají zastřižené letky, aby nemohli létat, a jsou nuceni sedět na ortopedicky nevhodné ocelové betonářské výztuži (roxoru)

Sloni využívaní v turistickém průmyslu jsou podrobováni tvrdému výcviku od raného mládí

Nošení břemen způsobuje slonům bolest páteře a kloubů

Fotografování s tygrem. Řetěz kolem krku tygra je dostatečně výmluvný

Koně využívaní k turistickým vyjížďkám bývají často přetěžováni

Návštěvy přírodních rezervací pro endemické druhy pomáhají financovat ochranu přírody a profesionální průvodci jsou zárukou toho, že zvířata nebudou návštěvníky zbytečně rušena

Profesionální průvodci ví, kde najít přírodní zajímavosti, například holuba Mayerova

Doporučuje se vyhledávat méně navštěvované rezervace, aby se nápor turistů rozložil na více míst

Pozorování volně žijícího tukana žlutohrdlého

Volně žijící chápany není těžké zahlédnout

Momot diadémový v tropickém mlžném pralese

Lenochod v certifikované záchranné stanici

Pozorování lenochoda v národním parku

